

Balog István

Fenntarthatóság és turizmus a Tatai kistérségben

Konzulens: Dr. Huszti Zsolt főiskolai docens

1. Bevezetés

1.1. Témaválasztás indoklása

Alapvető vizsgálati köröm a környezetbarát és megújuló energiaforrások alkalmazhatósága, integrálási lehetősége egy turisztikai desztinációban, és az általuk biztosítható előnyök feltárása.

Már egészen kis korom óta, amikor nagyapámmal a családi gazdaságban tevékenykedtem, bár nem tudatosan, de azt a nevelést kaptam, hogy hogyan lehet a természet erőforrásait az ember szolgálatába állítani úgy, hogy a természet rendje a lehető legkisebb mértékben károsodjon, de ugyanakkor a legnagyobb hasznot hajtja az ember számára.

Úgy gondolom, hogy a turizmusban, azon belül is a turisztikai vonatkozású fejlesztésekben is hangsúlyos szerepet kell kapnia a megújuló és környezetbarát technológiák alkalmazásának, mivel ez markánsan hozzájárulhat a fenntarthatóság kívánalmának megvalósíthatóságához mind gazdasági-üzleti, mind környezeti-kulturális vonatkozásban.

1.2. A dolgozat célkitűzése

Egy olyan komplex turisztikai fejlesztési koncepció felvázolása a Tatai kistérségre (vagy Tatai-medencére), melyben meghatározó szerepet jut a környezetbarát és megújuló energiaforrások alkalmazhatósági lehetőségeinek.

A dolgozat összeállítása közben az alábbi fő kérdésekre kívánok válaszolni:

- Van-e létjogosultságuk a TDM szervezet keretein belülről közös finanszírozással indított, környezetbarát technológiák integrálására irányuló projekteknek?
- Képesek-e az alkalmazandó technológiák gazdasági illetve turisztikai előnyöket nyújtani egy térségnek?
- Lehet-e turisztikai vonzerőként szerepeltetni a környezetbarát és megújuló technikai eljárásokat?

2. A Tatai-kistérség turisztikai helyzetelemzése

2.1. A kistérség meghatározása

Közigazgatási meghatározás:

A Tatai kistérség társulásának hivatalos neve Tatai Kistérségi Többcélú Társulás (később: TKTT), mely 2004. június 30-án jött létre, a korábbi *Tatai Kistérség Területfejlesztési Társulás* jogutódjaként. A Közép-Dunántúli Tervezési Statisztikai Régióban, azon belül Komárom-Esztergom megyében található. Közigazgatásilag a megye 75 települése közül 10-et tömörít, melyek az alábbiak:

- városi ranggal: Tata
- községi/nagyközségi ranggal: Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Kocs, Naszály, Neszmély, Szomód, Tardos, Vértestolna (KSH)

Földrajzi lehatárolás:

A TKTT Komárom-Esztergom megye észak-nyugati oldalán, a Duna-völgy, a Gerecse-hegység és a Vértes által határolt területen található. Nagyobb tájegységet tekintve a Tatai-medence Dél-keleti végén.

Közlekedéscsoporthelyrajzi szempontból ideálisnak tekinthető a TKTT fekvése, keresztülhalad rajta az M1-es autópálya, az 1-es és 2-es főút, a Budapestet Győrön át Béccsel összekötő fő vasútvonal, és vízi közlekedéssel megközelíthető Dunaalmás vagy Neszmély felől akár a Dunán keresztül is.

2.2. Általános gazdasági-társadalmi jellemzők

A megye társadalmi összetételét tekintve dominálnak középfokú végzettséggel rendelkező, középkorú, ipari vagy kereskedelmi munkát végző lakosok, akik potenciálisan nagy keresletet támaszthatnak a turizmus rekreációs funkcióinak alkalmazásai felé, viszont átlagkeresetük csak a kis helyváltoztatással, alacsony költségekkel elérhető szolgáltatások igénybevételére elegendő.

Tata és kistérsége abból a szempontból van előnyös helyzetben, hogy földrajzilag a Komárom-Tatabánya-Oroszlány háromszögben helyezkedik el, mindhárom döntően ipari városból könnyen, gyorsan és sokféleképpen elérhető, valamint környezeti adottságai lehetőséget kínálnak a felmerülő igények széleskörű, decentralizált kielégítésére.

Tekintve az iskolázottság fokáról és arányairól szóló adatokat elmondhatjuk, hogy szükséges lenne a középiskolából kilépő tanulók továbbtanulásra ösztönzése, ezzel egy jobban képzett munkaerőt, és egy igényesebb turisztikai szolgáltatásokra igényt tartó vásárló közönséget lehetne kialakítani.

A gazdasági ágazatokon belüli reprezentáltsága a vendéglátási és szállásadási szektornak gyenge, és annak tulajdonosi-, valamint tőkeszerkezetét vizsgálva kimondhatjuk, hogy a külföldi tőke dominál. Általánosságban véve a vállalkozások a megyében döntő többségükben egyéni- vagy mikro- és kisvállalkozások, így feltehetőleg kevésbé tőkeerősek és kezdeményező készségek. Fejlesztésükhöz ki kell alakítani bizonyos fokú együttműködési és oktatási rendszert, lehetőséget kell adni, hogy érdekeiknek és elképzeléseiknek hangot adhassanak a kialakítandó fejlesztési tervekben.

2.3. Komárom-Esztergom megye idegenforgalmi adatai

2010 júniusában a Komárom-Esztergom megyei kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek száma 6160 volt (szállodai szobák száma: 647db, panzióké: 335db). A szálláshelyszolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál foglalkoztatottak létszáma 8,9%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest.

A Komárom-Esztergom megyében megfigyelt kereskedelmi szálláshelyek esetében folytatódnak a korábbi évek negatív tendenciái. A vendégek száma egy év alatt 13,9%-kal esett vissza (51 ezer fő), ez 9,8%-os vendégéjszaka szám csökkenést eredményezett (118 ezer). Valószínűleg ennek tudható be, hogy csökkent az alkalmazottak száma.

A teljes vendégkör több mint kétharmadát a hazai vendégek tették ki, számuk 20%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakáké 14%-kal csökkent. A külföldi vendégek száma alig változott (16 ezer fő, 48 ezer éjszaka). A három legjelentősebb küldő ország közül – Németország, Románia és Ausztria – csupán a román vendégek által eltöltött éjszakák száma nőtt.

Az átlagos tartózkodási idő 2,3 vendégéjszaka (külföldi 2,9; belföldi 2). Legtovább az ázsiai országokból elsősorban munkavállalási céllal érkezők maradtak.

A vendégforgalom többségét szállodák bonyolították. A vendégek számának több mint 10%-os csökkenésével szemben a vendégéjszakák 2,3%-os növekedése volt megfigyelhető a szállodákban. Ezt a növekedés a külföldi vendégek eredményezték. Átgondolva ez utal arra, hogy a nem szállodai férőhelyeken mért vendégforgalom és éjszakaszám a megyei átlagokhoz képest drasztikusabb mértékben csökkenhetett.

A szállodai szobák kihasználtsága 28,9% volt, a férőhelyeké 21,4%, mindkettő magasabb a tavalyinál. Komárom-Esztergom megye kereskedelmi szálláshelyei a január elsejétől június végéig tartó időszakban összesen 1,3 milliárd forint árbevételt realizáltak, ez folyóáron 2,1%-os csökkenést jelentett az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor 5,6%-kal emelkedett a beszedett idegenforgalmi adó, illetve üdülöhelyi díj összege. Az összes bevétel 52%-a szállásdíjából, 37%-a szálláshelyi vendéglátóegységek forgalmából, a fennmaradó részük pedig a szálláshelyek által nyújtott egyéb szolgáltatásokból származott. A szálláshelyek több mint négyötödében fogadtak el üdülési csekket, a belföldi vendégek 145 millió Ft értékben vásároltak szolgáltatásokat üdülési csekkel, ami az összes bevétel 11%-ával, a belföldi szállásdíjak 39,3%-ával volt egyenértékű.”

(Statisztikai Tájékoztató Komárom-Esztergom megye, 2010/2)

A fenti adatok megemlítését azért gondolom fontosnak, mert ugyan nem ad pontos képet a Tatai kistérségre vonatkozó idegenforgalmi adatokról, viszont a Tatai-medencében gondolkodva már releváns lehet.

Ezzel együtt fontos szem előtt tartani, hogy a megyei idegenforgalmi volumenében jelentős szerepet betöltő Esztergom és a Dunakanyar környéke jelentősen torzító hatással bír az egész megyére nézve, a fent említett értékek java része várhatóan azok területein realizálódik. Az idegenforgalmi adatokra vonatkozó torzulásokat még az is fokozhatja, hogy az említett terület a turisztikai régiós felosztásban a Budapest-Közép-Dunavidék régió része, míg a területi-statisztikai felosztásban a Közép-Dunántúli régió területén fekszik.

2.4. A kistérség település szintű vonzerőleltára

- Tata: / Kapucinus templom és rendház (2890 Tata, Országgyűlés tér), Tatai Vár (2890 Tata, Váralja út) és vármúzeum, Angolpark (2890 Tata, Hattyúliget utca), Plébániatemplom (2890 Tata, Kossuth tér), Eszterházy-kastély (2890 Tata, Hősök tere 6-7-8), Kálvária-domb és kápolna (2890 Tata, Kálvária u.) és szabadtéri geológiai múzeum, Országgyűlés tér – Óratorony (Harangláb) (2890 Tata, Országgyűlés tér), Öreg-tó, Német Nemzeti Múzeum (2890 Tata, Alkotmány utca 1.), Kuny Domonkos Múzeum – Görög-Római Szobormásolatok Kiállítása (2890 Tata, Hősök tere 7.), Kuny Domonkos Múzeum (2890 Tata, Váralja út), Agostyáni Alborétum (2835 Tata-Agostyán, Bocsájtó-völgy), Víz, Zene, Virág Fesztivál, Tatai Sokadalom, Tatai Vadlúd Sokadalom, Öreg Tavi Lehalászás, Tatai Patara /
- Neszmély: / Református templom (2544 Neszmély, Fő út), Hídverő Napok, Hilltop Borünnep, Hajózási Emléknep/
- Dunaalmás: /Csokonai-Lilla Emlékszoba (2545 Dunaalmás, Almási út 86.), Dunaalmási Kőfejtők, Dunaalmási Lovarda /
- Baj: /Gerecse Tájvédelmi Körzet (DINP) /
- Kocs: / Kocsitoló verseny, Kocsi Múzeum, Szentháromság Templom, Tájház /
- Tardos: / Régi Rádiók Állandó Kiállítása, Szent Mária Magdolna Templom, Fekete Lajos Emlékház – Falumúzeum, Malomvölgyi-tó /
- közös: Ászár-Neszmélyi borvidék (Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Neszmély, Tata) A borvidék természetesen több települést foglal magába, de azok nem a TTKT-ba tartoznak.

Mennyiségét szerint látható, hogy a kistérség turisztikai attrakciókban leginkább bővelkedő települése Tata, így várhatóan a turisztikai aktivitás túlnyomó hányada Tatára koncentrálódik. Ez egy felől hálás szerep, mivel folyamatosan fenntartható lehet az érdeklődés, más felől viszont a túlterheltség veszélyét rejti magában, illetve, hogy a kistérség más települései esetleg nem feltétlenül képesek kihasználni saját turisztikai adottságaikat. Ennek érdekében törekedni kell olyan programajánlatok és csomagok kialakítására, amelyek végigvezetik az idelátogatókat a kistérség teljes kínálati palettáján, vagy legalábbis széles spektrumban ráirányítják a figyelmet.

2.5. Főbb kínálati elemek bemutatása

A kistérség szerencsésnek mondhatja magát abból a szempontból, hogy bár a megyében jelentős az ipari szektor jelenléte, annak környezetromboló hatása nem, vagy csak kis mértékben érte el a településeit. A kilencfokozatú skálán, amit a MT Zrt. vonzerőleltára alkalmaz, átlagolva 6,8-as a környezeti állapot megítélése, amit azzal egészítenénk ki, hogy a közelmúltban folyamatosan törekednek arra a helyi közösségek, hogy megújítsák, rehabilitálják a sérült területeket.

2.5.1. Természeti értékek

Szerencsés környezeti adottságaiból fakadóan a kistérség ideális célpontja lehet mindazon utazóknak, akik szabadidejüket természet közelben kívánják eltölteni. A passzív kikapcsolódást kedvelőknek lehetősége van Tata több, szépen kiépített és folyamatosan fejlesztett parkjában kikapcsolódni, családosan vagy egyénileg is idilli a környezet. Az aktívabb kikapcsolódást kedvelőknek a Gerecse hegység kínál gyalogosan, biciklivel vagy lóval lehetőséget a természet értékeinek felfedezésére, vagy a környékre oly jellemző

számtalan tó egyike mellett horgászva vagy madarakra lesve találhatja meg az idelátogató a neki legmegfelelőbb kikapcsolódási formát. Mindezek mellett a környéken igen nagy hagyományokkal rendelkező, és sok visszatérő vendéget vonzó vadásztatás is zajlik, első sorban apróvadakra.

2.5.2. A tatai Fényes Fürdő és Kemping

Külön említésre érdemes a tatai Fényes Fürdő, mely ugyan korábban nagy hírnévnek örvendett országos szinten is, mára viszont sajnos elhanyagolttá, és felszereltségében korszerűtlenné vált. Mind ezek mellett fontos kínálati elem, mivel kevés olyan fürdő létezik Magyarországon, ami ilyen környezeti adottságokkal rendelkezik (a fürdő teljes területe védettséget élvez). Napjainkban öröndetes hír, hogy a fürdő területén (egész Tata környékén) visszatérnek az azt tápláló természetes karsztforrások, melyek a környező bányászat során jelentkező fokozott vízmentesítésnek köszönhetően elapadtak a '70-es '80-as évek során. Jelenleg a város vezetése komoly feladatának tekinti a fürdő területének rehabilitálását, mivel az az elmúlt évtizedek alatt alkalmatlanná vált az újra megjelenő vízmennyiség elvezetésére (rétegvíz védelem miatt agyaggal lezárt járatok), valamint a korábbi kisebb tavak és átkötő patakok feltöltődtek, elmoszasodtak.

A vizek újboli megjelenésével lehetőség nyílik arra, hogy visszaállítsák a korábbi természetes állapotokat, ami tulajdonképpen a fürdő egyedi jellegét adta:

- természetesen felszínre törő karsztvizek, és az általuk formált vízrendszer
- a magát folyamatosan tisztító, kristálytisza vizű, természetesen kialakult medencék
- önmagát fenntartó vízi és vízparti élővilág

2.5.3. Kulturális élet, fesztiválok

Az aktív kulturális élet leginkább szabadtéri fesztiválokkal képviselteti magát a kistérségben, ezek közül kiemelkedik a Víz, Zene, Virág Fesztivál, mely évről évre a legtöbb embert egyszerre megmozgató rendezvény a kistérségben. Az idén már 16. alkalommal megrendezésre kerülő fesztivál fő célja Tata kulturális életének bemutatása és felfrissítése. Ennek jegyében a szervezők lehetőséget biztosítanak a helyi művészeknek, hagyományörző egyesületeknek, népművészeknek, és a kulturális tevékenységhez bármilyen szinten köthető produkcióknak a fellépésekhez, valamint évről-évre igyekeznek kielégíteni a helyiek igényét a hazai és nemzetközi palettáról a minél sokrétűbb kulturális programok jegyében. Ezek mellett hagyományosnak tekinthető a fesztiválokön a virágkötészeti verseny és kiállítás, helyi sportegyesületek bemutatói, az Öreg-tavi felvonulás, kézműves kirakodó vásár, stb., a teljesség igénye nélkül. A sokrétű programoknak és folyamatosan fejlődő színvonalnak köszönhetően a fesztivál kinőtte nem csak a helyi és megyei, de utóbbi időben az országhatári kereteket, és mind programkínálatában mind vendégkörében nemzetközinek mondható.

Sajnálatos módon a Víz-Zene-Virág Fesztivál eseményei Tata belterületére korlátozódnak, viszont ekkor a környező települések szállásai is szinte teljes kihasználtsággal működnek.

Említésre méltóak még a Tatai Sokadalom, mely elsősorban népművészeti és népi hagyományokat ápoló fesztivál, döntően helyi vonzáskörzettel, a Tatai Patara, mely elsősorban a tatai vár katonai hagyományait eleveníti fel, az Öreg Tavi Lehalászás, melynek témája a tatai halászat és a hozzá kapcsolódó gasztronómiai hagyományok ápolása, illetve a Vadlúd Sokadalom, ami döntően a helyi, szintén nemzetközi érdeklődést magáénak mondható, madárvilág bemutatására koncentrál.

Ezek mellett Tata városa és a kistérség folyamatosan helyet biztosít állandó és időszakos kiállításoknak, és csatlakozott a Múzeumok Éjszakája elnevezésű kezdeményezéshez is.

2.5.4. Sport

Továbbá fontos kínálati elem, és talán Tata leginkább ismert arca, a sportélet. A tatai edzőtábor folyamatos színhelye a nemzetközi versenyeken szereplő csapatok felkészítő táborainak, és sok esetben ad helyet hazai és nemzetközi versenyeknek is, bár ezek döntően első- és másodvonalbeliek. Ezeken felül folyamatosan, a sportok különböző szakágainak képviselői is ide szervezik éves táborukat. Ennek oka, hogy Tatán a sportéletnek nagy hagyományai vannak, és ennek megfelelően az ehhez szükséges infrastruktúra is jól kiépített. Ez Tatán adottságaiból fakadóan leginkább a vízi sportokat jelenti, de az évek során olyan komplex infrastruktúra épült ki, hogy kevés olyan nyári sport létezik, melynek az igényeit ne tudná kielégíteni a város és környéke.

Akik igazi különlegességre vágyanak, azoknak lehetőségük nyílik kipróbálni a golfozást, vagy épp a sárkányhajózást is, vagy az extrémebb sportok közül a tájfutást.

2.6. A kistérség turisztikai termékstruktúrája

A fentiekre alapozva a termékstruktúráról a következő megállapításokat tehetjük:

- a térség legmeghatározóbb turisztikai termékei a természethez kapcsolódnak – túrák, horgászat, vadászat, táborozás, természet megfigyelése
- második legfontosabb megjelenő kínálati elem sport
- ezek mellett markánsan megjelenik az épített örökségek kínálata
- a fesztivál és a kulturális turizmus jelentős, de fejlesztésre szoruló szegmens
-

A meglévő termékkínálati paletta alapján jelenlevő turisztikai szegmensek:

- ökoturizmus (domináns)
- lovas turizmus
- bor turizmus
- kulturális és örökség turizmus

Mindezek figyelembevételével jelenleg a kistérség ideális célpontja szinte bármilyen összetételű családnak, azoknak 2-3 napon keresztül bármikor képes programokat garantálni. Ennél fogva alapvetően azt gondolom, hogy a jelenleg meglévő adottságokkal elsősorban a közeli nagyvárosokban lakó, családos, kissé intellektuálisabb és természet közelebbi élményekre vágyó fogyasztók, valamint az értelmiségi fiataloknak nyerhetőek meg a térség számára.

Javaaslataim egyik fő eredményeként azt várom, hogy a meglévő struktúra fenntartása mellett, kialakításra kerüljenek olyan turisztikai termékek, melyek a szakmai és tudományos alapon szerveződő konferenciaturizmus számottevő megjelenését eredményezik a kistérségben.

2.7. A kistérség turisztikai intézmény- és menedzsmentrendszere, kapcsolódó civil szervezetek

A kistérség turisztikai intézmény és menedzsmentrendszere megegyezik az országos és regionális rendszerekkel. Saját maga által direkt a turizmus tervezését és fejlesztését végző munkacsoportot nem szervezett, TDM szervezettel nem rendelkezik (vagy nem állt

rendelkezésre információ), bár TTKT egyik jelentésében utalást találtam arra, hogy készült egy kistérségi fejlesztési terv, valamint Tata város honlapján látható egy álláshirdetés, melyben vezetőt keresnek a szerveződő TDM élére. (www.tata.hu)

Mindezek mellett elmondható, hogy a TTKT működésében és terveiben igyekszik tartani magát a felsőbb szervek által kiadott tervezési dokumentumokhoz, azok helyi adaptálását térségi tanácsadó és menedzser segíti, valamint két főállású pályázatíró is foglalkoztatnak, jellemzően a tatai önkormányzat keretein belül.

A TTKT vezetése elvben és gyakorlatban is elismeri a turizmus szervezésének és fejlesztésének szükségességét, így több olyan pályázat került kidolgozásra, amely ugyan nem direkt turisztikai célzatú, de megvalósulásával jelentősen javíthatja az utazókban a térségről kialakított képet.

Állami vagy régiós szervezetek:

- Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság (helyzete jelenleg tisztázatlan)
- Közép-Dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság (8000, Székesfehérvár, Piac tér 12-14.)
- MT Zrt. helyi Turinform irodája (2890, Tata, Ady Endre út 9. Pf. 218)

A megalapozott és elfogadott, társadalmi szempontból is hatékony tervek, stratégiák kidolgozása szempontjából elengedhetetlen a helyi lakosság beleszólási és vélemény nyilvánítási lehetőségének biztosítása. Ezen elv hiteles és hatékony érvényesülését a különböző civil szervezetekkel történő kapcsolattartás biztosíthatja.

Turisztikai szempontból meghatározó helyi civil szervezetek:

- Által-ér Szövetség
- Felnőtt Utazók Klubbja
- Karatékák a Tömegsportért
- Öreg-tavi Vízi Vitorlás Egyesület
- Zöld Sziget Kör Természetvizsgáló Egyesület
- Arany Ponty Horgászegyesület

2.8. SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
KÖZLEKEDÉS	
M1-es autópálya	lehajtó csak Tatánál
1-es főút	csak Tatát érinti
	a többi település kiesik a fő útvonalakból
	javításra szoruló útszakaszok
Bécs-Budapest fő vasútvonal	csak Tatát érinti
modern szerelvények vonala	
	Dunai vízi közlekedés hiánya
menetrendszerű buszjáratok sűrűsége	buszok állapotának kifogásolhatósága
INFRASTRUKTÚRA	
közművesítés nagy lefedettsége	előregedő rendszerek
VONZERŐK	
természet sokszínűsége kis területen	nem megfelelően kiépített tanösvények
természetes vizek gazdagsága	nem megfelelően tervezett vízgazdálkodás
vízvilág sokszínűsége	visszatérő karsztvizek műszaki problémái
Dunai partszakasz	belvizesedés

gazdag és értékes madárvilág	vizek kiszolgáltatottsága a bányászatnak
Gerecse Tájvédelmi Körzet	kevésbé közismert természeti értékek
rendezvények, fesztiválok	kevés fesztivál, lokális vonzáskörzet
Öreg tavi hajótúra	kulturális élet szegényessége
	turizmus szempontjából elenyésző kulturális jegyek
nemzetközi híró golfpálya	
TURISZTIKAI INFRA- ÉS SZUPRASTRUKTÚRA	
jelentős és jól kiépített Tatán	a többi településen hiányos vagy nincs
Fényes Fürdő	korszerűtlen kiépítettség, forráshiány
Öreg tó	kiépítetlen tófarok
halas és horgásztavak	nem megfelelő kiépítettség, névtelenég
sok és változatos szálláslehetőség	tatai koncentráció
nemzetközi híró éttermek	tatai koncentráció
sok szórakozóhely	egysíkú kínálat, vegyes minőség
	középkorúakat nem elégíti ki
	bevásárlási lehetőségek hiánya
	helyi termékek és alapanyagok hiánya
borvidék jelenléte	gyenge minőségű borok
	borfogyasztás kultúrájának hiánya
táborozási lehetőségek	alacsony színvonal
	tútelítődés veszélye
téli szezonális lehetőségek	ezen lehetőségek elhanyagolása
színes nyelvoktatás	kis arányú nyelvhasználat
szakács és agrárképzés	nincs turisztikai képzés
	épületek és városkép elhanyagolása
TURISZTIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER	
Jó kapcsolat a felsőbb szintekkel	helyi szint hiányosságai
	vállalk. együttműködési hajlandósága alacsony
regionális tervekhez igazodás	nincs egységes térségi fejlesztési terv
	csak egy Tourinform iroda Tatán
jó kapcsolatok a szomszédos kistérségekkel	információs rendszer hiánya

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
KÖZLEKEDÉS	
kerékpárutak kiépítése	alacsony kihasználtság
aszfalt utak javítása	magas költségek és környezeti terhelés
vízi túraútvonalak kialakítása a Dunán	alacsony kihasználtság
kikötőépítés, Budapesti hajójárat	magas költségek, megtérülés ideje
túraútvonalak fejlesztése	mellékutak elhanyagolása
VONZERŐK	
mászó falak kialakítása	balesetveszély, szaktudás ára
horgászturizmus tudatos fejlesztése	halállomány pusztulása
Eszterházy épületek rehabilitálása	magas költségek, műemlékvédelem
vízi világ megfigyelő alagutak kiépítése	technikai, balesetvédelmi és gazdálkodási
extrém biciklis pályák kialakítása	balesetveszély, környezeti károk
más települések rendezvényeinek	települések túlterhelése

fejlesztése	
Kossuth téri piac kialakítása	közlekedési rendszer átalakítása
egységes történelmi városkép kialakítása	magas költségek, vállalkozói ellenállás
helyi termékekre alapozott gasztronómiai akciók	ellátás kérdése
szakmai konferenciák szervezése	nem megfelelő háttér, magas ráfordítási igény
jazz és komolyzenei fesztiválok	alacsony érdeklődés
TURISZTIKAI INFRA- ÉS SZUPRASTRUKTÚRA	
szállás és vendéglátóhelyek decentralizálása	kétséges kihasználtság
közterületek fejlesztése	magas költségek
meglévő vonzerők minőségi fejlesztése	magas költségek
kisebbségi konferenciaközpont kialakítása	problémás elhelyezés, alacsony kihasználás
tájékoztató és információs táblák kihelyezése	magas költségek, vandalizmus
akadálymentesítés	magas költségek
bicikli kölcsönzési hálózat kiépítése	veszélyes kölcsönzési rendszer
környezetbarát technikák alkalmazása	magas tőkeigény
helyi alapanyag ellátórendszer kiépítése	alacsony színvonal, érdektelenség
TURISZTIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER	
helyi információs rendszer kiépítése	belátás és szakemberek hiánya
helyi szint tudatosítása, integrálása	munkaerő költségei
egységes szemlélet kialakítása	rivalizálás, félelem, belátás hiánya
kistérségi szemlélet erősítése a vállalkozókban	ismeretlen szemléletmód problémás adaptálása
közösen kialakított fejlesztési tervek	együttműködési hajlandóság hiánya
TDM szervezet kialakítása	nehezen meghatározható identitás
ismertség mélyítése	egységes arculat hiánya
kistérségi komplex programok kialakítása	eddig ismeretlen eljárások
vérfriessítés a szakmában	célorientált gondolkodásmód hiánya

Forrás: saját összeállítás

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a Tatai kistérség jelenlegi állapotában bővelkedik a turizmus szempontjából meghatározó erősségekben, és érdemes arra, hogy a terület fejlesztési terveiben a turizmus fejlesztése prioritást élvezzen.

A gyengeségekként és veszélyekként értékelt tényezők mindegyike kezelhető illetve megelőzhető, ehhez szükséges:

- szakmai kompetenciák mentén szerveződő, független, legitim menedzsment szervezet felállítása
- társadalmilag beágyazott, megalapozott fejlesztési tervek készítése
- folyamatos informáló és oktató fórumok szervezése
- a turizmus és más gazdasági ágak közös érdekeinek feltárása, ezen érdekeken alapuló érvrendszer felállítása

A lehetőségek pusztán számából is érezhető, hogy a további fejlesztések irányai meglehetősen sokszínűek. Ennek okán fontosnak látom meghatározni azokat a főbb fejlesztési elemeket, melyek önmagukban is pozitív és érezhető változásokat hoznak, valamint jó alapot

nyújtanak a fennmaradó lehetőségek kiaknázásához. Véleményem szerint ezeket nevezhetjük kitörési pontokként a kistérség számára:

- turisztikai desztinációs menedzsment szervezet felállítása
- környezetbarát és megújuló energiaforrások minél szélesebb körű elterjedésének elősegítése
- helyi élelmiszereket forgalmazó beszállítói rendszer kiépítése

2.9. Jelenlegi turisztikai kilátások

Kistérségi szinten nincs kialakított, vagy hozzáférhető, a turizmus jövőbeli alakulását tervező dokumentum, így egységesen elfogadott jövőkép sem. Mindezek mellett a rendelkezésre álló forrásokból kitűnik, hogy az önkormányzat és a helyi vállalkozók erőfeszítéseket tesznek a Közép-Dunántúli Turisztikai Régióra kialakított tervekbe illeszkedő intézkedések kivitelezésére, a meghirdetett célok teljesítésére. A tervezett és megvalósított projektek témájából következtetni lehet a fejlődés irányára.

2.9.1. Tata illeszkedése a „Királyi régió” koncepcióba

A Közép-Dunántúli Turisztikai Régió, mint „Királyi régió” igyekszik pozicionálni magát a turisztikai piacon. Ez márkáépítés szempontjából úgy gondolom ideális választás, mivel területére esik a legtöbb fennmaradt várrom, illetve kultúrtörténetét tekintve is a legfontosabb, uralkodókkal leginkább összekapcsolható régió.

Ebbe a képbe Tata teljes mértékben illik, a Tatai vár reneszánsz hangulata, gazdag múltja és megfelelő kiépítettsége alkalmassá teszi programok lebonyolítására, valamint egy tematikus út egyik állomásaként is funkcionálhat. Jelenleg a vár szinte teljes egésze megtekinthető, java részt egyénileg bejárható, és a várban kapott helyet két állandó kiállítás is. A város több programjával is fenntartja és erősíti a várral kapcsolatos hagyományokat.

Ezek mellett nem elhanyagolható szempont Tata egykori Eszterházy uradalmi voltja. Ennek számos építészei emlék a hagyatéka, bár ezek leromlása folyamatos, viszont felújításukkal és egy megfelelő programmal jelentős turisztikai vonzerővé léphetnének elő.

Ezzel kapcsolatban célszerűnek gondolom, hogy a régiós reklám kapcsán idelátogató turistáknak az év bármely szakaszában állandóan elérhető színes és komplex programok kerüljenek kialakítása, melyek az itt tartózkodást egy naposról két vagy három naposra nyújtják, és bemutatják nem csak Tata, de a kistérség más arculatát, helyszíneit is.

2.9.2. A Tatai kistérséget érintő kiemelt fejlesztések

Tatán két kiemelt fejlesztés kap helyet, melyek azóta a megvalósítás szakaszába léptek. Ezekből is látható, hogy a kistérségben és a felsőbb szinten is a természeti illetve épített örökség megóvására irányuló törekvéseket támogatják.

„A Hotel Kristály**** wellness részlegének kialakítása”

Az építkezések jelenleg is folynak, várhatóan idén sikeresen átadják az új szárnyat. A fejlesztés keretében több fázisban magának az épületnek a barokk stílusú rekonstrukciója is helyet kapott, mely mutatja, hogy a tulajdonosok és a befektetők megőrizendő értéket látnak a történelmi látkép megőrzésébe, figyelmet fordítanak arra, hogy az épület ne lógjon ki az épített környezetéből.

„Tatai Angolpark fejlesztése, vízi színpad kialakítása, vízi malom rekonstrukciója”

Ezen projekt megvalósítása folyamatos, első sorban a természeti értékek rehabilitációját öleli fel. A munkát nehezítik, vagyis inkább a tervek újragondolását eredményezik az idő közben újra megjelenő források, valamint a környezet védettsége. Ennek ellenére a korszerűsítési és parkrendezési munka folyamatok állandóan zajlanak.

A kiemelt beruházásokon túl az alábbi turisztikai vonatkozású fejlesztések nyertek pályázaton, bár nem mint turisztikai szempontból kiemelt fejlesztések:

- Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő rehabilitációja (2009), 1 370 241 000 forint
- Diana Golf Hotel rendezvény szolgáltatásának fejlesztése (2009), 97 344 000 forint

3. A Tatai kistérség lehetséges fejlesztési stratégiája

Mint arra már a dolgozatomban bevezetésében utaltam, jelen művemmel azt kívánom bemutatni, hogy elképzelésem szerint hogyan kapcsolhatóak össze a turizmus, az energetika és a fenntarthatóság témakörei úgy, hogy azok a lehető legszélesebb körű előnyöket nyújtsák mind a Tatai kistérség lakossága, mind a vállalkozói- és közszféra illetve az ide látogató turisták számára.

Ebben a fejezetben szeretném továbbá kifejteni, hogy véleményem szerint hogyan lehetséges a megújuló és környezetbarát energiaforrások minél szélesebb alkalmazását turisztikai vonzerőként szerepeltetni, egy esetleges desztináció meghatározó arculati elemévé, fő turisztikai attrakciójává fejleszteni.

3.1. A Tatai kistérség (turisztikai) jövőképe

A stratégiaalkotás talán legfőbb eleme egy olyan, széles társadalmi egyeztetésen alapuló jövőkép meghatározása, melynek megvalósulása érdekében meghatározhatóak célok, részcélok, prioritások és konkrét programok, akciótervek.

Személyesen a következő jövőképet képzelem a Tatai kistérség számára:

A Tatai kistérség turizmusa egységes, szervezett, termékei turisztikai desztinációként eladhatóak a nemzetközi piacokon. Tevékenységével jelentős pozitív hatással van a kistérség gazdasági-társadalmi életére, hozzájárul annak fenntarthatóságához. Nemzetközi szinten is élen jár a megújuló és környezetbarát energiaforrások alkalmazásában, ezzel új turisztikai piacok felé nyit.

3.2. Stratégiai célok meghatározása a Tatai kistérség számára

A helyi (kistérségű) szintű stratégia alkotás kulcsfontosságú eleme annak felsőbb (megyei, regionális és országos) szintű fejlesztési tervekbe való illeszkedése. Ez egyfelől legitimálja a terveket, másfelől könnyebben elérhetővé teszi a felsőbb célokhoz hozzárendelt forrásokat. A források sikeres lehívása meghatározó fontosságú a fejlesztések kivitelezése szempontjából, mivel Magyarországon a vállalkozások jellemzően tőkeszegények.

Felsorolás szerűen szeretném bemutatni, hogy mely tervdokumentumokat gondolom meghatározónak elképzelésem szempontjából, és hogy azok mely pontjaiba illeszkedik az elképzelés.

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia kapcsolódó prioritásai:

- A nemzetközi kötelezettségek maradéktalan teljesítése
- Az éghajlatváltozás hajtóerői elleni küzdelem (oktatás és ismeretterjesztésen keresztül)
- Kibocsátás-csökkentés

(Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025)

Nemzeti Környezetvédelmi Program akcióprogramjának elemei:

- A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése
(fő célkitűzések: A környezeti nevelés, szemléletformálás megvalósítása az élethosszig tartó tanulás teljes folyamatában., Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások térnyerése.,A környezeti információkat biztosító rendszerek fejlesztése, az információk hatékonyabb terjesztése.)

- Éghajlatváltozás
(fő célkitűzések: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése., Az energiahatékonyság és energiatakarékosság növelése., Az üvegházhatású gázok megkötésének növelése a szabad talajfelszín és növényborítottság növelésével, A kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatások elleni védekezés az alkalmazkodóképesség javításával, a károk megelőzésével, enyhítésével., A klímaturatosság erősítése.)
- Környezet és egészség
(fő célkitűzések: A lakosság egészségét károsító folyamatok fékezése és visszafordításának elősegítése.)
- Települési környezetminőség
(fő célkitűzések: A településfejlesztés tudatosabbá tétele, a fejlesztés és a rendezés során a fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése., Az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme.)
- A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem
(fő célkitűzések: A biológiai sokféleség megőrzése, mint prioritás beépítése a különböző politikákba, tervekbe és programokba (különösen: mezőgazdaság, erdészet, halászat, területrendezés, infrastrukturális fejlesztések (energia, közlekedés), ipar, turizmus, bányászat, nemzetközi kereskedelem stratégiájába és programjaiba), A biológiai sokféleség fenntartható használata.)
- Fenntartható terület és földhasználat
(fő célkitűzések: A gazdasági-társadalmi folyamatok térbeli szervezése során a környezet eltartó- és tűrőképességével való összhang biztosítása, a természeti erőforrások (kiemelten a termőföld, víz) és természeti értékek védelme, degradációjának megelőzése. A különböző területhasználati funkciók területi igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása.)
- Vizeink védelme és fenntartható használata
- Hulladékgazdálkodás
(fő célkitűzések: 2014-re a képződő hulladék legalább 40%-a hasznosuljon, az energetikai hasznosítás érje el a 10%-ot.)

(Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014)

Országos ökoturizmus fejlesztési stratégia prioritásai:

- Turisztikai infrastruktúra fejlesztése
- Kínálatfejlesztés
- Humán fejlesztés
- Kapcsolódó termékek és szolgáltatások fejlesztése
- Marketing, értékesítés
- Látogatói menedzsment, interpretáció, élményelemek fejlesztése
- Szervezeti háttér és térségi menedzsment fejlesztése

(Országos ökoturizmus fejlesztési stratégia, 2008)

Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiájának célkitűzései

- A Közép-Dunántúl, mint vezető hazai innovációs térség.
(Amelyen belüla régió adottságaira épülő turizmus élénkítése, a turisztikai szektor szerkezet váltása elsődleges prioritású intézkedésként szerepel.)
- A régió társadalmi-gazdasági megújulását szolgáló minőségi humán erőforrás-fejlesztés
- A Közép-Dunántúl, mint vonzó, fenntartható, minőségi élettér.
- Hatékony regionális kapcsolatok és arculati rendszer

(Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiája, 2006)

Az NTS és az ÚMFT részletezését nem tartom fontosnak, mivel az alsóbb szintű illetve ágazati fejlesztési tervek azokba illeszthetően, elveivel összhangban kerültek kialakításra.

Újabban a hosszú távú tervezés szempontjából kérdéses, hogy a kormányváltás kapcsán kialakuló strukturális változások a stratégiai tervek átdolgozását igénylik-e majd. Elvben az Új Széchenyi Terv (vitairat formájában hozzáférhető a dolgozat készítése idején) a jelenleg érvényes ÚMFT-t kívánja felváltani. Ez sem elvi, sem anyagi szempontból nem elfogadható, így fokozott várakozás és társadalmi diskurzus előzi meg a 2011.január 15.-re ígért döntéshozatalt.

A Tatai kistérségről felvázolt jövőkép elérése érdekében az alábbi stratégiai célokat határoztam meg:

- a kistérség gazdasági-társadalmi szereplőinek összekapcsolása, társadalmi kohézió erősítése, új és elmélyült kapcsolatok kialakítása, stratégiai gondolkodás honosítása
- a helyi lakosság életminőségének javítása, a kistérség népességmegtartó és eltartó képességének erősítése munkahelyteremtéseken keresztül
- ökológiai fenntarthatóság biztosítása
- helyi lakosság identitástudatának erősítése
- a múltban elveszett vagy eltűnő kulturális értékek felfedezése, fennmaradásának elősegítése
- a kistérség gazdasági versenyképességének javítása a turisztikából befolyó összegek helyi hasznosításának szem előtt tartásával
- képzett munkaerő beáramlásának elősegítése munkahelyteremtésen keresztül

3.3. Prioritások, részcélok

A korábban elvégzett SWOT-analízis alap javasolt két kitörési pontok:

- turisztikai desztinációs menedzsment szervezet felállítása
- környezetbarát és megújuló energiaforrások széleskörű elterjesztése

Úgy gondolom, mindkét tevékenység megvalósulása magában hordozza a stratégiai célok teljesülését, és így alkalmasak prioritásként történő kezelésre. A következőekben szeretném körüljárni a megvalósításuk feltételeit, bemutatni az általuk nyújtott előnyöket.

3.3.1. Turisztikai desztinációs menedzsment (TDM) szervezet felállítása

A Tatai kistérség jellemzése során utaltam rá, hogy nincs egy, a fejlesztési tevékenységeket helyben, és összehangoltan koordináló szervezet.

A probléma égető, mivel az erősödő piaci verseny megkívánja a kistérséget és a célpiacokat jól ismerő, helyben dolgozó szakértők meglétét. Ennek megoldására két lehetséges alternatívát látok, melyek közül az utóbbit tartom előnyösebbnek.

Első lehetőség szerint a már most is működő rendszer elmélyül, melynek az alapja, hogy a regionális fejlesztési szervek koordinálják a helyi folyamatokat, azok alakításában képviselőikön és megbízott tanácsadókon keresztül vesznek részt. Ezt azért tartom hátrányosnak, mivel a tanácsadók személye nem feltétlenül ismeri a helyi viszonyokat, feladatai nem csak erre a térségre terjednek ki, így figyelme és tevékenysége megoszlik. Kapcsolattartása a helyi partnerekkel körülményes, és nem feltétlenül hatékony, személye nem feltétlenül kapja meg a megfelelő bizalmat. Közvetlenül szervező és tevékenykedő,

valamint a források elosztó központ pedig földrajzilag messze található. Nem, vagy csak kevésbé hatékony tervek születnek a kistérségre vonatkozólag.

A második lehetőség az, hogy a kistérség kialakítja a nemzeti rendszerbe illeszkedő, de helyi szinten működő szakértői menedzsment szervezetét. Ennek kérdéses része, hogy munkáját mekkora forrásokkal lehet alátámasztani. Erre egy TDM szervezet kialakítását megoldásnak látom, így sokkal helyspecifikusabb tervek és intézkedések születhetnek, ami eredményesebb piaci szerepléshez és érdekérvényesítéshez vezethet. A vállalkozói szférával mélyebb kapcsolatot alakíthat ki, így könnyebbé teheti a partnerség kialakulását, a helyi meglátások beépítésével elfogadhatóbbá teheti a célkitűzéseket, ami a hatékonyság emelkedését eredményezi.

3.3.11. Tatai kistérség, mint lehetséges turisztikai desztináció

A fejlesztések nem a tér egyetlen pontjában valósulnak meg, nem egyetlen konkrét turisztikai vállalkozás működését befolyásolják, illetve sikeres megvalósulása szempontjából a gazdasági-, köz- és civil szféra számos szereplőjének kooperatív együttműködése elengedhetetlen. Mindazonáltal annak érdekében, hogy mégis tervezhetővé váljanak, célszerű meghatározni egy földrajzilag lehatárolt területet, és ezt egy turisztikai desztinációként kezelni.

Ahhoz hogy egy területet turisztikai desztinációként kezelhessünk, annak meg kell felelni az alábbi kritériumoknak, jellemvonásoknak:

- geológiailag és történelmileg egyedi jellemvonásokkal kell rendelkeznie
- egyedi vonzerő összetétellel kell rendelkeznie
- legyenek kiforrott turisztikai termékek a térségben
- meghatározható és más területektől elhatárolható identitással rendelkezzen
- ezek keltsék fel a turisták figyelmét, ösztönözzék őket a térség felkeresésére

Ezen kritériumoknak úgy gondolom a Tatai-kistérség megfelelő mértékben eleget tesz, és az esetlegesen hiányzó elemek egyrészt fejlesztések útján pótolhatóak, valamint ha földrajzi alapterületnek nem a Tatai kistérséget, hanem a Tatai-medencét tekintjük, akkor egészen biztosan minden kritérium kielégítésre kerül.

Valójában elképzeléseimet alapvetően nem a kistérségre, hanem a Tatai-medencére méreteztem, de fejlesztési szempontból a Tatai kistérség értelmezhető turisztikai gócpontként, itt a legszínesebb a kínálati oldal.

(Aubert, 2007)

3.3.12. Turisztikai desztinációs menedzsment szervezet

Ha elfogadjuk, hogy a Tatai-medence Tata központtal egy turisztikai desztináció (vagy magában hordozza az azzá válás lehetőségét), akkor elengedhetetlen egy koordináló és kapcsolatteremtő szervezet.

Általánosságban véve egy turisztikai desztinációs menedzsment (TDM) szervezet feladatai a következők:

- eszménykép és tervek kialakítása:
- érdekek harmonizálása és érdekképviselet

A sikeres együttműködés kulcsa a közös érdekek felismerése, és annak a ténynek a belátása, hogy közös munkával sikeresebben érvényesíthetőek azok. A turisztikai fejlesztések kapcsán felmerülő érdekek egyeztetése annyiban speciálisabb feladat, hogy az ágazat interszektoralis lényege miatt a felmerülő érdekek nagyban eltérőek, és sok esetben ellentétesek lehetnek. Az ellentétek elkerülése érdekében kezdetben olyan

célokat érdemes kitűzni, melyeknek érdekrendszere mindenkinél közös, vagy legalább semleges.

- **kínálatfejlesztés**

A TDM szervezet talán leginkább turisztikai-szakmai feladata a lehatárolt terület vonzerőinek folyamatos szemmel tartása, azokból folyamatosan aktualizált és minőségében fejlesztett termékek kialakításának elősegítése. Ennél a pontnál kell meghatározni, hogy melyek azok a turisztikai termékek, melyek a leginkább jellemzőek a desztinációra, illetve melyeket akar kihangsúlyozni, és hogy a fennmaradó többi kínálati elem mely módon fűzhető fel ezekre.

- **területi marketing**

Ez a funkció látja el a turisztikai termékek kialakításához és érvényesítéséhez elengedhetetlen háttérmunkák szervezését, olyan rendszerek kidolgozását, melyeket az egyes turisztikai szereplők ha alkalmaznak, azonos gondolatmenet alapján, sikeresen tudnak tevékenykedni, és ezzel erősítik a desztináció imázsát. A területi marketing feladata a piackutatás, termékpolitika, árpolitika, kommunikációs politika, disztribúciós politika kialakítása.

(Aubert, 2007)

3.3.13. Desztinációs imázs

A desztináció imázsának helyes kialakítása, és tudatos fenntartása, erősítése elengedhetetlen része a sikeres piaci pozicionálásnak, a fenntartható turizmus szervezésének.

A turisztikai aktivitás növekedése, a kínálat bővülése valamint a turisztikai piacra bekapcsolódó rengeteg új szereplő magával hozza annak a szemléletnek az alterjedését, mi szerint a turisztikai desztinációkra mint márkára (brand) kell tekinteni, és a gazdasági élet egyéb területeihez hasonló kell azokat alakítani.

A desztinációs imázs általam legfontosabbnak tartott jellemvonásai:

- figyelemfelkeltő
- könnyen felismerhető, mással nem összetéveszthető
- tükrözi a desztináció erősségeként meghatározott jellegeket
- folyamatosan fejleszthető

Úgy gondolom, hogy a desztinációs márka alakítható, fejleszthető, de a fő hangsúly a kialakítása szempontjából a megnyerni kívánt turista értékrendje. Az imázs akkor nyeri el a funkcióját, ha a turistában az ugyan úgy fogalmazódik meg, mint ahogyan azt a kialakítók elképzelték.

Az imázs turistában történő kialakulásában alapvetően két dolog játszik kulcsfontosságú szerepet:

- fizikai érzékelésen, tudáson alapuló kognitív értékelés
- emocionális alapokon nyugvó affektív értékelés

A cél az, hogy ezen két szempontot a desztináció minden attrakciója, szolgáltatása és szereplője egységesen, vagy legalább nagyon hasonlóan tükrözze. Ennek biztosítása egyfelől komoly szervezési feladatot ró a TDM szervezetre, más felől viszont elengedhetetlen, mivel a fogyasztói döntések előzetes befolyásolása szempontjából meghatározó, illetve ha pozitív kép alakul ki a turistában, az maga után vonhatja annak visszatérését, valamint hazatérve élménybeszámoló pozitívak lesznek, így az másokat is a desztináció felkeresésre ösztönöz.

Véleményem szerint a sikeres desztinációs imázs és márka kialakítása szempontjából az alábbi tevékenységek elengedhetetlenek:

- pontos helyzetelemzés a desztináció egészéről
- pontos felmérések elvégzése a megcélozni kívánt fő fogyasztói rétegekről
- a kutatási eredményekre alapozott imázs kidolgozása
- az imázs fő koncepciójáról és elemeiről, valamint azok kivitelezésének lehetőségeiről oktatható dokumentum készítése
- egy folyamatosan működő monitoring rendszer (külső-belső) kialakítása, fenntartása (Aubert, 2007)

3.3.14. A TDM szervezet kialakításának célpiramisa a Tatai kistérségben

Ebben a pontban kívánom összefoglalni azokat a logikai lépéseket, részcélokat, melyeket szükségesek egy sikeres helyi TDM szervezet kialakítása szempontjából.

Előkészítés fázisa:

- egy helyileg legitim és fajsúlyos szervezet kezdeményezése (tatai önkormányzat már megtette a szükséges lépéseket a helyi Turinform irodával közösen)
- feltárni és aktiválni azon kistérségi szereplőket, akik érdekeltek, illetve partnerek lennének a szervezet kialakításában
- többszöri informáló konferenciák szervezése, melyek alkalmával be lehet mutatni a szerveződési forma előnyeit, megkezdődhet az érdekek és célok egyeztetése
- anyagi források hozzárendelése pályázat és egyéni hozzájárulás útján
- megfelelő mennyiségű és összetételű támogató esetén a TDM szervezet megalapítása

Kezdeti munkafázis:

- a megalapított TDM szervezet fizikai megjelenésének kialakítás
- a TDM szervezet belső munkastruktúrájának kialakítása, pontos felelősségi körök és függelmi viszonyok meghatározása
- saját működési terv kialakítása
- a frissen megalakult szervezet további bemutatása, újabb partnerek szervezése
- kapcsolati rendszer kiépítése és a szervezet elfogadtatása más turisztikai szakmai szervezetekkel mind horizontálisan, mind vertikálisan

Hosszú távú munkafázis:

- statisztikai adatok folyamatos gyűjtése a Tatai kistérségre vagy Tatai-medencére
- fő fogyasztói cél szegmens(ek) meghatározása, és annak, azoknak folyamatos és részletes piac és motivációkutatása
- a szerzett adatokhoz történő folyamatos hozzájutás biztosítása, esetlegesen kiadványok formájában
- szakmailag megalapozott és a közösség által elfogadott tervdokumentumok készítése
- ezek alapján akcióprogramok és projektek generálása
- szakmai felkészülés a kivitelezéshez szükséges források pályázati úton történő elnyeréséhez
- folyamatos szakmai oktatások és továbbképzések szervezése
- aktív kommunikáció fenntartása, kapcsolatok mélyítése és bővítése a partnerek között
- fenntartani a szervezet flexibilitását

Véleményem szerint a fent felsorolt intézkedések képesek lehetnek biztosítani egy TDM szervezet sikeres működését, mindazon által tudom, hogy a TDM szervezet működési

struktúrája és fő funkciói az azt megalapító tagoktól függenek, így ez a kép az én egyéni elképzelésemet tükrözi.

3.3.2. A környezetbarát és megújuló energiaforrások minél szélesebb körű elterjedésének elősegítése

Fejlesztési javaslatomban azért szánok kiemelt figyelmet a megújuló energiaforrásoknak, mivel alkalmazásuk egyszerre hat jótékonyan egy térség életének legtöbb aspektusára.

Széles körű alkalmazásuktól az alábbi fő előnyökre lehet számítani, a teljesség igénye nélkül:

- csökken a kistérség energiafüggőségét
- javul a kistérség népességmegtartó képessége
- a kistérség erőforrásainak lokális hasznosulása
- fejlődik a kistérség környezeti és gazdasági fenntarthatósága
- szakképzett munkaerő igény jelentkezik
- jelentős költségcsökkenések jelentkeznek
- egységes elvek alapján kialakulnak partnerségi viszonyok, elindul egy széles körű társadalmi párbeszéd
- turisztikai szempontból új desztinációs imázs alakulhat ki
- megjelennek a környezettudatosan mérlegelő turisák
- ideális esetben kialakul a szakmai vagy konferenciaturizmus
- stb.

3.3.21. Energetikai helyzetkép

Társadalmunk és gazdasági berendezkedésünk működésének egyik meghatározó tényezője, hogy milyen mértékben és biztossággal tudjuk kielégíteni energetikai szükségleteinket.

Az energiaellátási szempontból kulcsfontosságú kérdések, melyek megfelelően jellemzik a kialakult helyzetet:

- energiafelhasználás mértéke
- energiahordozók szerkezeti összetétele (szén, kőolaj, földgáz, nukleáris energia, megújuló energiák)
- belföldön megtermelt és import energiahordozók mértéke
- energiahordozók árának alakulása

Az Európai Unióban felhasznált energiamennyiség 53,8%-a származott külföldi importból 2008-ban. Ugyan ekkor Magyarország energiatermelését 60% felett fedezte külföldi forrásokból, ez 2009-re 60% közelére mérséklődött. Ezek alapján elmondható, hogy az Európai Unió energiafüggő státuszban van, ami kiszolgáltatottá teszi más országokkal szemben. Az Európai Unió földgáz import 63%-a, és a kőolaj import közel fele érkezett Oroszország és Norvégia felől. A függőségi listában Magyarország a 14. helyen állt az Unió országok listáján 2008-ban.

Magyarország importszerkezete a 2004-2009 időszakra viszonylag állandó arányúnak mondható, a behozatal kb. 80% kőolaj és földgáz, a fennmaradó 20% villamos energia és szilárd energiahordozók (szén, koks, brikett). Figyelemfelkeltő az a tény, hogy energiahordozó importunk kétharmada Oroszország felől érkezik hozzánk, így gyakorlatilag Magyarország végleges energiafelhasználásának több mint 30%-át közvetlenül Oroszország állja.

Mindezek mellett az elmondható, hogy az utóbbi években az ipari és háztartási energiaárak a fogyasztói-árindex mértékénél jobban emelkedtek, és az üzemanyagárak ingadozása is folyamatosan követte a nemzetközi piac áringadozásait. (Statisztikai Tükör, 2010.június 01.)

A megújuló energiaforrásokból előállított energia részaránya 2007-re elérte Magyarországon a 4,6%-ot, ezzel túlteljesítve a 2010-ig előírányzott 3,6%-os Uniós elvárást. A megújuló energiaforrások típusának rangsora a termelésen belül a következő: biomassa és biogáz, hulladékégetés, vízenergia és szélenergia. (Környezeti Helyzetkép, 2008, KSH)

Ezek alapján sajnos megállapíthatjuk, hogy hazánk és az Unió energetikai függősége jelentős veszélyeket rejt magában. Az elsődleges energiahordozók drágulásával minden fogyasztási cikk ára, és általában az életfenntartási költségek is drágulnak.

3.3.22. A természet, gazdaság és turizmus kapcsolata a területfejlesztéssel

Jelen korunkban a fejlesztési koncepciókat, és így a területfejlesztési elképzeléseket is a fenntarthatóság és versenyképesség fogalomköre határozza meg. Az Európai Területi Fejlesztési Perspektívában (EB, 1999) a területfejlesztés három alapvető kritériuma:

- gazdasági és társadalmi kohézió (méltányosság)
- a természeti erőforrások és a kulturális örökség megőrzése (fenntarthatóság)
- az európai térség kiegyenlítettebb versenyképessége (hatékonyság)

(Máltovics Gy.-Ván H., Tér és Társadalom, 2008/2 nyomán)

A fenntarthatóság fogalmát a Bruntland-jelentés (1987) tette széles körben ismerté, pontosabban annak a tényét, hogy a zajló gazdasági-társadalmi folyamatok oly mértékben rombolják a természeti erőforrásokat és az ökoszisztémát, hogy annak rövidtávon drasztikusan érezhető negatív hatásai jelentkezhetnek, és a jelenlegi rendszerek fennmaradását veszélyeztetik.

A versenyképesség általános definíciója a Hatodik Periodikus Jelentésben (EB, 1999) jelent meg:

„ a vállalatok, iparágak, régiók, nemzetek és nemzetek feletti régiók képessége relatíve magas jövedelem és relatíve magas foglalkoztatottsági szint tartós létrehozására, miközben a külgazdasági (globális) versenynek ki vannak téve”.

A helyes területfejlesztés három alapvető kritériumának sikeres teljesülése mögött, ugyan nem minden aspektusában részletesen feltárva, de kulcsfontosságú elemként megjelenik a természet, mint meghatározó tényező.

A természet és szociális-gazdasági rendszer, illetve az emberi élet kapcsolatát jellemezhetjük egy olyan egyoldalú üzleti viszonytal, ahol a természet, mint szolgáltató az alábbi funkciókat nyújtja:

- forrás funkció
- elnyelő funkció
- életet támogató funkció
- egyéb emberi egészséggel és jóléttel kapcsolatos funkciók

Ebben az értelmezésben a természet szolgáltatói képességének kapacitása összefügg a biológiai sokszínűség (biodiverzitás) nagyságával.

Turisztikai szempontból a bioszféra rombolása talán még nyilvánvalóbban és rövidebb idő alatt jelentkezik. A biológiai sokszínűség és a tájkép minősége bármely területen a legmeghatározóbb attrakciók között szerepel, és bármely attrakció háttérében kimutatható a környezet, mint minőségi tényező. Ebből egyenesen következik, hogy a környezet rombolódása azonnal érzékelhető változásokat eredményezhet a turizmusban, talán minden más gazdasági ágánál korábban.

A fentiek alapján belátható, hogy bár napjainkban minden államilag vagy közösségileg támogatott fejlesztésnél kritérium a környezeti szempontok figyelembevétele, a turisztikai fejlesztésekre ez fokozottan igaz kell hogy legyen. Fel kell ismerni azt a tényt, hogy a turizmus rossz tervezése, hatásainak nem megfelelő figyelembevétele ugyan olyan pusztító a környezetre nézve, mint bármely más szektor felelőtlen magatartása.

Az Unió fenntartható környezetvédelemmel és turizmussal kapcsolatos prioritásai:

- meg kell őrizni, és racionálisan kell felhasználni a természeti erőforrásokat, különös tekintettel a vízre és az energiára;
- rá kell venni az embereket, hogy figyeljenek oda környezetük és az erőforrások védelmére;
- meg kell alkotni, és tovább kell fejleszteni a turizmust megkönnyítő infrastrukturális feltételeket, különösen annak fényében, hogy a fenntartható turizmust csak folyamatos fejlesztésen keresztül lehet valóban fenntartani.

(dr. Süveges A., Fenntartható turizmus, 2004)

Úgy gondolom, hogy a megújuló és környezetbarát energiaforrások tömeges alkalmazása a Tatai kistérségben, vagy a Tatai-medencében, nem csak az Unió kritériumait elégíti ki maradéktalanul, de emellett, hogy a turizmus számára fontos erőforrást védi (esetenként rehabilitálja is), megfelelő szakmai szervezéssel meghatározó turisztikai vonzerővé is válhat.

3.3.23. Megújuló energiaforrások alkalmazásának előnyei a Tatai-medencében

(Dely László – „Az új magyar energiapolitika és lehetőségei a Tatai-medencében” c. előadása alapján, 2010.11.19. Tata)

Az előadó az Energetikusok Tudományos Egyesületének (ETE) Települési Energetikai Szakosztályának munkatársa. Ezen szervezet folyamatosan készít az energetikával kapcsolatos tanulmányokat, terveket és felméréseket.

Munkájuk eredményeként energetikai modelleket állítanak fel nagyvárosi, térségi és kis települési kategóriákban, a térségi modellt a Tatai-medencére fejlesztik. A modell úgy került kidolgozásra, hogy igény esetén egy komplex, több lépcsős fejlesztési tervként funkcionáljon a térség számára.

Előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy a fenntartható energiaellátás szempontjából elsődleges fontosságú mind nemzeti, mind regionális, mind kistérségi (kistérségeken átívelő) energiapolitika kialakítása, mert jelenleg ilyen nem létezik.

A megújuló energiaforrások lokális használatának elenyésző elterjedése az alábbi okokra vezethető vissza:

- nem megfelelő törvényi szabályozás (eddig inkább akadályozó tényezők)
- a technológiák relatív költséges volta a lakosság anyagi helyzetéhez képest
- nem megfelelő támogatási rendszer
- az üzleti szféra érdekeltségének hiánya
- megfelelően képzett szakemberek alacsony létszáma mind a tervezés, mind a kivitelezés szempontjából

A környezetbarát technológiák széles körű terjesztésének okai, pozitív hatásai:

- Centralizált és függő energetikai helyzet
- Elsődleges energiahordozók drágulása, kiszolgáltatottság a valutapiacnak
- Jelenlegi technológiák környezetszennyező hatása és alacsony hatásfoka

- Lokális haszon
- Szervező erő
- Munkahelyteremtés
- Hatékony hulladék felhasználás
- Táj rehabilitáció
- Költségek csökkenése
- Elzárt területek ellátása

Az ETE évtizedes környezeti méréseire alapozva, figyelembe véve a nemzetközi gyakorlatok eredményeit és a Tatai-medence környezeti adottságait, első sorban a biomassza és víz (felszíni folyó és rétegvizek) alapú technológiák alkalmazását javasolja. Számításaik szerint ezek a rendszerek képesek a jelenlegi szabályozási keretek között és piaci árak mellett nagy volumenben, a legkisebb ráfordítások mellett költség hatékonyan üzemelni. Nem jelentik ki, hogy egyéb, alternatív energiatermelő eljárások nem életképesek, de azokat csak egyéni lakossági, vagy kis közösségi alkalmazásra javasolják, illetve nagyobb rendszerek mellé kiegészítésként.

Az eddig bemutatott koncepció döntően aktív, termelői jellegű megoldásokat alkalmaz. Ezen rendszerek, illetve egy térség energetikai hatékonysága is fokozható passzív módszerekkel. Ezek leginkább elterjedt módja az energiatakarékos berendezések használata és különféle építészeti eljárások alkalmazása (tájolás, szigetelés, stb.).

Végső soron elmondható, hogy egy sikeres energiapolitika kialakítása és érvényre juttatása első sorban azon múlik, hogy a térség lakosainak gondolatvilágába, illetve fogyasztási szokásaiba sikerül-e beleilleszteni a fenntarthatóságra és a környezetvédelemre való törekvést.

3.3.24. Megújuló energiaforrások alkalmazásának előnyei a turizmusban

A mind az aktív, mind a passzív környezetbarát technológiák számos előnyt biztosíthatnak a turizmus számára. Mindezen előnyök kihasználása csak azon múlik, hogy a turisztikai szektor szereplői milyen szinten kapcsolódnak be a megvalósuló fejlesztésekbe.

Aktivitás alapján három kategóriát képezek el:

- Semleges, passzív
Ebben az esetben a térség turisztikai szektorának szereplői nem tekintenek lehetőségként a megvalósuló fejlesztésekre, esetleg egyes beruházásokat negatívként értékelnek.
A fejlesztések kapcsán jelentkező előnyök: az esetleges fogyasztás emelkedése (a lakosság megtakarításain valamint jövedelmei emelkedésén keresztül nő a diszkrécionális jövedelem); a táj rehabilitációjával annak fejlődő vonzereje; a közszolgáltatások árának mérséklődésével költségcsökkenés;
- Mérsékeltén aktív
Az aktivitás ezen fokán a turizmus szakmában érdekelték egyénileg figyelemmel kísérik a megvalósuló fejlesztéseket, lehetőségeikhez mérten maguk is telepítik azok bizonyos elemeit.
A fejlesztések kapcsán jelentkező előnyök: nagyobb intenzitású költségcsökkenés; pozitív kép kialakulása a helyi lakosság és a vendégkör szemében; hivatalos környezetvédelmi előírások teljesülése;
- Konstruktív, kezdeményező
A térség turisztikai szektorának képviselői szervezeten lépnek fel, tevőlegesen részt vállalnak az energetikai fejlesztések terveinek kidolgozásában, megjelennek mint

befektetők, illetve saját stratégiai terveikbe is beleillesztik a fejlesztéseket. Aktív szerepvállalásukkal már a tervezés szakaszában érvényre juttatják a szektor érdekeit, így a továbbiakban a turisztikai és energetikai tervek egymásba fonódva fejlődnek, erősítik hasznosságukat.

A fejlesztések kapcsán jelentkező előnyök: maximalizálható a fejlesztések kapcsán elérhető költségcsökkenés, minimalizálható a megtérülési idő; a nagy számú fejlesztés következtében jelentősen javul a térség megítélése, nagy számban jelennek meg a környezettudatos elvek alapján mérlegelő turisták; csökkennek a forrásszerzés költségei; a megvalósuló beruházások kapcsán új, egyedi szolgáltatáspaletta alakul ki; a turisztikai szektor társadalmi megítélése és beágyazottsága nagyban javul;

A felsorolt előnyök figyelembe vételével úgy gondolom kijelenthető, hogy a turisztikai szektornak több szempontból is érdeke, hogy minden lehetséges és reális szakmai, anyagi, és elvi támogatást megadjon a Tatai-medencében az ez irányú fejlesztési törekvések érvényre juttatásának, megvalósulásának.

Kellő hozzáállással a környezetbarát energiaforrások térségi fejlesztési koncepciójának egyes elemei integrálhatóak egy turizmusfejlesztési stratégiába, megfelelő méretei esetén egy desztináció meghatározó arculati elemévé, fő vonzerejévé léphetnek elő.

3.4. A Tatai kistérség turisztikai kínálat- és termékfejlesztése

3.4.1. Fő irányvonal

A Tatai kistérség legkézenfekvőbb továbblépési lehetőségei, miután sikeresen kialakításra került egy helyi TDM szervezet az aktív turizmus és az öko-turizmus terén mutatkozik.

Tekintve, hogy turisztikai vonzerőinek döntő többsége a turizmus ezen ágaiban jelentkezik, így logikusnak tűnik kiemelten kezelni a témakört. Ezt az is alátámasztja, hogy így megoldható lenne, hogy a turisták aktivitását áthelyezzük Tatáról a kistérség periferiáján elhelyezkedő többi településre, illetve ha a Tatai-medence viszonylatában tervezünk, bevonásra kerülhetnek a kistérségen kívüli települések is, mivel a fent említett két szegmens javarészt vonalas struktúrájú (vagy kialakítható), így azok továbbfejlesztésével vagy a már meglévők összekapcsolásával átvezethetik a turisztikai aktivitást.

A fent említett integrációs és decentarilizációs célok elérését az alább felsorolt feladatok elvégzésével megoldhatónak látom, mely hosszú távon feladatokkal láthatja el a helyi TDM szervezetet, illetve tartós munkahelyeket generálhat a kistérség számára:

- a falusi vendéglátás színvonalának és volumenének fejlesztése
- helyi gasztronómiai értékek felfedezése és tudatosítása a vendéglátókban
- magas színvonalú bicikli és túraútvonalak kiépítése, meglévő vonalakhoz kapcsolása
- felkutatni és hangsúlyozni a természet különleges adottságait, ezeket felfűzni egy tematikus útvonalra
- lovas túra útvonalak fejlesztése, lovas turizmus infrastruktúrájának fejlesztése
- a sportolási lehetőségek minél szélesebb körű fejlesztése, különös tekintettel az extrém sportokra
- a sokszínű vízi világ bemutatása alkalmas létesítmények kialakítása
- horgászati lehetőségek fejlesztése
- a környezetvédelemre és a vízgazdálkodásra alapozott szakmai turizmus humán és infrastrukturális feltételeinek kialakítása

3.4.11. Megújuló energiaforrásokra alapozott termékek kiépítése

Ez az akció az előbbi felsorolás részét képezi, viszont, tekintve hogy termékfejlesztési elképzeléseim leglényegesebb pontja, részletesebb kifejtését indokoltnak látom.

Nemzetközi viszonylatban már nem ismeretlen az a gyakorlat, hogy a megújuló energiaforrásokat felhasználó telepek elsődlegesen energiatermelő funkciója mellé turisztikai funkciókat is telepítenek, illetve hogy azok pusztán jelenlétét felhasználják a térségről alkotott imázs kialakítása közben.

- Az elfogadott megújuló energiaforrásokra támaszkodó technológiák telepítése szempontjából elengedhetetlen a telepítések lokalizációjában élő lakosság tervezési folyamatokba történő bevonása.
- A megújuló energiaforrásokat kiaknázó létesítmények turisztikailag meghatározó mértékű érdeklődőt vonhatnak.

Az általam javasolt desztinációs imázs sikeres kialakításához és fenntartásához elengedhetetlen:

1. A tatai-medencében a lehető legtöbbféle típusú és márkájú megújuló és környezetbarát energiaforrást felhasználó technológia telepítése, és környezettudatos gyakorlatok kialakítása.
2. Azok tervezési és kivitelezési fázisában vegyen részt a turisztikai szektor megfelelő képviselővel.
3. Elveiben és gyakorlatában is kötelezze el magát a turisztikai szektor az ökológiai fenntarthatóság mellett.

Úgy gondolom, hogy a Tatai-medencében történő fejlesztések az alábbi okok miatt lehetnek versenyképesek a hasonló témára épülő látványosságokkal szemben:

- Sem Magyarországon, sem a környező országokban nincs olyan terület, ahol egy 30-50 km-es körben megtalálható lenne a környezetbarát energiaforrást felhasználó technológiák változatos palettája.
- A Tatai-medence vonzáskörzetében nincs olyan hely, ahol kimondottan turisztikai célú funkciókkal telepítettek alternatív energiaforrásokra támaszkodó technológiákat.

Változatosan telepített technológiák által nyújtott előnyöket véleményem szerint egy összehangolt elvek alapján kidolgozott tematikus útvonalon keresztül lehet a leginkább kialakítani.

Egyik fő vonzereje lehet egy ilyen útvonalnak, hogy az alternatív megoldások iránt érdeklődők, szemben egy hasonló témájú szakmai kiállítással, gyakorlatba ültetve, működés közben tekinthetik meg a berendezéseket, kérdéseikre hiteles válaszokat kaphatnak.

Amennyiben a szállásadók saját épületeikben is kialakítanak érdeklődést maguk után vonó elemeket, a már korábban említett költségcsökkenés mellett további előnyként jelentkezhet:

- Kvázi állomásává válnak a tematikus útvonalnak, így olyan turisták is érkezhetnek üzemlátogatásra, akik egyébként nem jönnének a szolgáltatóhoz. Kellő ötletességgel ezek a látogatók rávehetőek arra, hogy helyben egyéb kiegészítő szolgáltatásokat is igénybe vegyenek.
- A szállás reklámozásánál minőségi elemként tüntethető fel annak környezetbarát volta. Minél szélesebb körben terjed az ökológiailag tudatos gondolkodás a fogyasztók körében, annál inkább válik ez a szempont meghatározó, versenyelőnyt nyújtó marketingeszközzé.

Ez előrevetíti annak a lehetőségét, hogy a már létező rendszerek folyamatos fejlesztésével kialakítható egy szakmai érdeklődésre alapozott turisztikai aktivitás, mely később konferenciaturizmussá formálható. Ennek érdekében nem elég csupán a technológiák telepítésére és bemutatására hagyatkozni, a turisztikai szereplőknek tudatosan ki kell alakítani mind a témában érdekelt szakemberekben, mind a gyártókban azt a képet, hogy rendezvényeik a Tatai-medence térségbe szervezésével azok nivója is emelkedik. A sikeresen kialakított szakmai- vagy konferenciaturizmus jelentős növekedést hozhat a térség életében, mivel azok eddig csak kiszervezett vállalati vagy szakmai rendezvények formájában jelentkezett, azok témája ritkán volt szervesen köthető a térséghez. A konferenciaturizmus sikeres kialakításhoz fontos partner lehet a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, valamint a győri Széchenyi István Egyetem, és azon keresztül az Audi Hungary Kft.

3.4.2. Alternatív irányvonal

Alternatív fejlődési lehetőségnek gondolom mindezek mellett a fiatalabb korosztály szórakozás és/vagy tanulmányi céllal történő látogatásait.

Egyre több felsőoktatási intézmény tartja évnyitó vagy záró rendezvényeit, gólyatáborait Tatán, sokszor párhuzamosan is, így egyszerre az ország minden pontjáról érkeznek ide fiatalok 2-3 napra, amiben hatalmas reklámlehetőségek is rejlenek.

Továbbá megfigyelhető hogy folyamatosan megjelennek Tatán a nem szervezett keretek között érkező, szórakozni vágyó fiatalok is. Ez volumenében nem fajsúlyos jelenség, ma első sorban a nagyobb szórakozóhelyeken generál forgalmat, és döntően a hétvégékre koncentrálódnak.

Az említett főbb jelenség jellemzése:

- a vonzáskörzet körülbelül 80 km-esnek mondható (Budapest-Győr)
- az ide érkező fiatalok vagy ismerősnél, rokonnál szállnak meg, vagy az első tömegközlekedési lehetőséggel hazatávoznak
- esetenként problémákat szül a nem megfelelő magatartásuk, konfrontálódnak a helyiekkel
- az iskolai rendezvények kapcsán idelátogatók nagy tömegben érkeznek
- döntően 20 év feletti, és jelentős költési hajlandósággal érkeznek, relatív alacsony elvárásokkal párosítva azt

Azért gondolom azt, hogy fejlesztések tekintetében ez egy alternatív útvonal, mivel kevésbé igényes, és igencsak szűk érdeklődési kör jellemzi, továbbá döntően Tata centrikus, és ez nehezen változtatható.

Mindezek ellenére lehetőséget látok ennek a szegmensnek az erősítésében is. A felsőoktatási táborok és rendezvények lebonyolításának analógiájára kis erőfeszítéssel a kínálat könnyen hozzáigazítható lenne a középiskolák és általános iskolák igényeihez is. Ezen szegmens megnyerésével kitolható lenne a turisztikai szezon, egy fajta tömegességet jelentene, de annak destruktív hatása szerintem a klasszikus tömegturizmuséhoz képest alacsonyabb. Ha a kistérség olyan tematikus utakat alakít ki, elsősorban a környezetvédelem és biológia témakörében, melyek illeszthetők az oktatási rendszerbe, az jelentősen befolyásolhatja az iskolák vezetőinek döntését az osztálykirándulások célját illetően. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a már meglévő, amúgy kapacitásában elégséges, de minőségében leromlott diákszállások fejlesztése.

És nem elhanyagolható szempont az sem, hogy az így idevonzott diákok hazatérve esetleg visszacsábítják a családot a desztinációba, illetve felnőttként maguktól térnek vissza.

3.4.3. A Tatai kistérség turisztikai kínálatfejlesztésének célpiramisa

Itt összegezném azokat a részcélokat, melyek elérésével egyrészt biztosítottnak látom, hogy a Tatai kistérség turisztikai kínálata megfelelővé válik az aktív tevékenységeket kedvelő, a fiatal, és a döntéseiket környezettudatosság alapján meghozó turistáknak egyaránt, valamint egy jól működő szervezet kialakítást eredményezik

Szakmai alapok kialakítása:

- kistérségi koordináló szervezet kialakítása
- együttműködési és információs szolgáltató rendszerek kiépítése
- trendek követése az aktív turizmus, a környezetvédelem valamint a kortárs művészetek terén
- célcsoportok meghatározása, körükben végzett igényfelmérés
- termékek és szolgáltatások médiában történő megjelentetése

Alap infrastruktúrális fejlesztések:

- szálláshelyek igények szerinti minőségének bővítése
- összekötő utak minőségének emelése
- túraútvonalak kialakítása
- kompetencia alapú kínálatfejlesztés a horgászat, vadászat terén
- koncerttermek, színpadok korszerűsítése

Vállalkozásfejlesztés:

- a kis létszámú és alacsony tőkájú vállalkozásoknak megfelelő támogatási rendszer kiépítése
- szakmai továbbképzések szervezése
- résztvevők felkészítésük és pozicionálásuk a jövőbeli fejlesztésekre/fejlesztésekben

Környezeti erőforrások védelme:

- a környezet megóvására és fejlesztésére vonatkozó alapelvek és akciótervek lefektetése
- környezeti vagyon felismertetése a helyi lakossággal
- környezetbarát és megújuló energiát alkalmazó eljárások minél szélesebb körű megismertetése, alkalmazása
- a „felelősségteljes turizmus” gondolatvilágának megismertetése, alkalmazása

3.5. A fejlesztések szempontjából kiemelt turisztikai célcsoportok

Az eddigi helyzetelemzés, valamint a felvázolt fejlődési irányvonalak alapján az alább felsorolt három fő célcsoport látszik kirajzolódni Tata és térsége turisztikai adottságai alapján. Véleményem szerint a három meghatározott fő csoportot az alábbi jellemzőkkel lehet motiválni, bár ennek pontos megállapítása egy komolyabb felmérés feladata.

Aktív turizmus szerelmesei:

- változatos és kihívásokkal teli táj
- sportok széleskörű kipróbálásának lehetősége
- modern és extrém sportok kipróbálása

- egészséges táplálkozás

Tudományos élet szereplői:

- igényesen kialakított konferencia feltételek
- könnyű megközelíthetőség
- széles körű wellness és pihenési lehetőségek
- magas színvonalú vendéglátás

Fiatalok és kulturálisan aktív középkorúak:

- magas színvonalú szórakozóhelyek
- naprakész és változatos kortárs programok
- külföldi előadók
- oktatási jellegű programok

3.6. Desztinációs imázs elképzelések

Ebben a részben két konkrét imázs elképzelést szeretnék vázolni:

- az első elképzelés Tata és kistérsége központi szerepét hangsúlyozza
- második esetben a fő ismerv a környezettudatosság és a megújuló energiaforrások

3.6.1. „Tata vidék – a víz ezer arca”

Jelenleg a kistérség Tata már korábban megszerzett, és azóta folyamatosan halványodó hírnevéből él, vagyis a tatai edzőtáborból, valamint „Tata, a vizek városa” szlogenből, és a Víz-Virág-Zene fesztivál ismertségéből.

Ennek a szemléletnek gyökeresen át kell alakulnia, mivel már csak a fő szlogen is kirekesztő a társulás többi tagjára nézve.

Helyette gondolom a „**Tata vidék – a víz ezer arca**” szlogen bevezetését. Ez markánsan utal arra, hogy nem csak egy település szerepel a kínálatban, hanem egy térség. Mindezek mellett a berögződött víz asszociációt is őrzi, ugyanakkor utal a fő termékre, a víz különböző megjelenési és alkalmazhatósági formáira. Erre építve nem csak a vízfelületek nyújtotta lehetőségek promótálhatók, hanem annak megjelenési formái, és környezet alakító hatásai is felvehetőek a kínálatba, első sorban oktatási célú túrák keretében.

3.6.2. „Megújulók földje (The Land of Renewables) ”

Az egyre inkább terjedő ökotudatos gondolkodásmód a térség turisztikai marketing-mix promóciós elemének meghatározó részévé teheti annak hang hangsúlyozását, hogy a térség szolgáltatásainak igénybevétele a fogyasztó nem esik a környezetrombolás „bűnébe”, éppen ellenkezőleg, már pusztán azzal is, hogy pihen és kikapcsolódik, aktívan hozzájárul a környezetvédelemhez és a társadalom fenntarthatóságához.

Ez úgy gondolom, fokozza a megszerzett élmények hatásfokát. Tapasztalataim alapján a legtöbb ember enyhe büntudatot érez, ha nem szükséges dolgokra költ, és saját maga megnyugtatására mentségeket és okokat kreál. Belátható, hogy a turisztikai tevékenységek java része nem létszükséglet, így bizonyos emberekben feszültségeket kelthet. Ezen feszültségek oldására is alkalmazható a környezettudatosság ténye.

Az általam kitalált szlogen a térség számára: **Megújulók földje (The Land of Renewables)**.

A szlogenek sikerességének legfőbb ismérvei, hogy rövidek, könnyen megjegyezhetőek és mással össze nem téveszthetőek legyenek.

Ennek a szlogen-elképzelésnek hátránya, hogy nem tartalmaz konkrét fizikai utalást az általa reklámozott térségről. Ezt a problémát úgy látom megoldhatónak, hogy bevezetésével egyidejűleg a média több műfajában olyan reklámkampányt kell indítani, melynek során rögzül a potenciális fogyasztókban a kapcsolódás a konkrét helyhez.

Előnyeként emelném ki, hogy mind az angol, mind a magyar nyelvű megfogalmazásban olyan szavak szerepelnek (megújulók, renewables), amik egyre nagyobb gyakorisággal fordulnak elő az életben. Ha megtörtén a fogyasztóban a desztinációval kapcsolatos ismeretanyagok, érzelmek és emlékek összekapcsolódása a szlogennel, azok időről időre történő emlékezetbe idéződésének gyakorisága növekszik, külön költségek nélkül.

Ebben az elképzelésben a desztinációs imázs fő elemei:

- Környezettudatosság
- Modernség
- Iránymutató jelleg
- Társadalmi szerepvállalás

4. Összegzés

A meglévő adatok alapján megállapítható, hogy Komárom-Esztergom megye, ahol a Tatai kistérség és a Tatai-medence található, gazdasági-társadalmi vonatkozásban országos szinten is az elsők között áll, lehetőségeit szerencsés fekvésének, korábban jelentős nehéziparának és fő gazdasági áramvonalban történő elhelyezkedésének köszönheti. Ennek megfelelően a megye domináns gazdasági ágazta az ipar, azon belül is a feldolgozóipar, a turisztikai ágazat mind volumenében mind tőkeerejében elmarad ettől, így kijelenthetjük, hogy a térség hagyományosan nem a turizmusból él.

Mindezek ellenére, a korábban kialakult utazási hagyományokat ápolandó, érdemesnek tartom a kistérség és/vagy a Tatai-medence területét komplex, környezetbarát technológiákon alapuló turisztikai fejlesztések kivitelezésére, tekintettel azok részletezett előnyeire. Ezt az állítást az is alátámasztja, hogy a környező Tatabánya-Oroszlány-Komárom háromszög lakosságának ideális rekreációs teret biztosíthat a kistérség, és bizonyos fejlesztések után az aktív vonzáskörzet kiterjeszthető Budapestig és Győrig is, illetve nemzetközi szinten is számon tartottá tehető.

A turisztikai piacon a desztináció elsősorban az aktív- és öko-turizmust kiszolgáló természeti értékeivel szerepelhet sikeresen, másodsorban a kialakulni látszó, megyei gravitációjú szórakoztató-kulturális potenciáljával képes megjelenni. Célirányos fejlesztések következtében meghonosítható a térségben a szakmai vagy konferencia turizmus.

A turisztikai szektor infra- és szuprastruktúrája erősen Tata központban sűrűsödik, ez a kistérség többi településére nézve kedvezőtlen, azok perifériára szorulását eredményezheti, vagy kiszolgáló szerepre kárhozhatja őket. Ennek érdekében a fejlesztések keretében kiemelt célként kezelendő az egységes kistérségi arculat olyan kialakítását, amelyben jelentős szerepet kapnak a Tatán kívüli községek, és ezeket a turisztikai kínálat kialakításában is figyelembe kell venni. A természeti értékekre alapozott aktív- vagy ökoturizmus megfelelő eszköznek látszik, hogy a turistaforgalom a kieső települések felé terelődjön, persze csak miután az ott egyébként elengedhetetlen minőségi és mennyiségi fejlesztések létrejöttek.

Tatán a városi rekreációs funkciók erősítése célravezető, különös tekintettel a a szórakoztató szektor fejlesztése. Továbbá tagadhatatlanul fontos a város épített örökségének ápolását, megőrizendő a néhol oly jellegzetes barokk vagy reneszánsz jellegét.

A térség szervezettségére és tervezettségére elmondható, hogy turisztikai szempontból nem megfelelő. Ezt a véleményemet indokoljuk, hogy kutatásaim során sem olyan szervezetet, sem olyan tervdokumentumot nem találtam, amely a kistérséget direkt, külön álló egységként kezelné turisztikai menedzsment szempontból, arra vonatkozó terveket csak mellékesen vagy utalások szintjén találtam. Ezek mellett elmondhatjuk, hogy jelenlegi szervezettsége mellett minden tőle telhetőt elkövet, hogy megfeleljen a magasabb szintű tervezési folyamatoknak, elvárásoknak. Azt, hogy eddig önálló turizmus irányítási vagy tervezési szinttel nem rendelkezik a kistérség, úgy gondolom a jó gyakorlati példák nem megfelelő ismertsége, a források hiánya, és a turizmus helytelen megítélése okozza.

Összegzésül úgy gondolom, hogy a térség figyelemre és munkára érdemes, bár az igazi eredményekhez sokrétű és átfogó intézkedésekre, jelentős beruházásokra és képzett vezetői gárdára van szükség.

Felhasznált irodalom, források

- Aubert A., dr. - A térségi turizmuskutató és tervezés módszerei, eredményei, 2007
- Aubert A., dr. - Desztináció-építés és -menedzsment, 2006
- Aubert A., dr. - Turizmus Tervezés Turizmus Marketing, 1995
- Baranyai G. – „Öt zöld év? Az uniós csatlakozás hatása a magyar környezetügyre” (Magyarország öt éve az Európai Unióban 2004-2009, Európai Tükör, 2009. március)
- Bujdosó Z. – Térségmenedzsment, KRF Kiadó, 2009.
- Godó N. – "A vadgazdálkodás, az idegenforgalom és a területfejlesztés összekapcsolásának magyarországi lehetőségei" (A fenntartható mezőgazdaságtól a vidékfejlesztésig IV. Falukonferencia, 1997, 192-198.o.)
- Gyulai I. – A környezetvédelem szempontjainak érvényesítése a Strukturális Alapok felhasználásában
- Husztai Zs. – Forrásszerzési és pályázatkészítési ismeretek – pályázatírás és projektmenedzsment – , 2010
- Holka Gy. – „Energiatermelés és –felhasználás az Európai Unióban” (Európai Tükör, 2009. február)
- Kerekes S.–Kiss K. – "Ökoturizmus és marketing" (Környezetpolitika és uniós csatlakozás, 1998, 167.-17.o.)
- Málovics Gy.–Ván H. – "Az ökológiai fenntarthatóság és a regionális versenyképesség összefüggései" (Tér és Társadalom, 2008/2, 21.-40.o.)
- Worldwatch Institute – A világ helyzete 2006, Fókuszban: Kína és India
- Worldwatch Institute – A világ helyzete 2007, Városaink jövője
- Worldwatch Institute – A világ helyzete 2008, Fenntartható gazdaság
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025
- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014
- Országos ökoturizmus fejlesztési stratégia, 2008
- Közép-Dunántúli Régió Turisztikai Fejlesztési Stratégiája, 2006
- Területi Statisztikai Évkönyv, 2007
- Környezeti helyzetkép, 2008 (KSH, 2010. február)
- Statisztikai Tükör – Az energiaárak alakulása, 2004-2009 (2010. június 1.)